

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 22. broj

29. svibnja 2025.

cijena 300 Ft

Krleža – kazivanje stihova

7. stranica

Dravsko proljeće

10. i 11. stranica

Tanac i Marica

14. stranica

Sopran-saksofon

Sopran-saksofon je instrument s jednom trskom, obično izrađen od mjedi. Ravnog je i konusnog oblika, nalik na klarinet. Nije preporučljiv ni za početnike saksofoniste ni za publiku, laike, jer je neuobičajen. Teško ga je svladati i ima karakterističan, visok zvuk.

Nedavno je održan jazz-koncert koji je glazbom ujedinio četiri zemlje predvođen hrvatskim dirigentom koji je prema mišljenju „običnih smrtnika” poznat po spajanju „nespojivog”. Radi jazz-aranžmane house-glazbe, surađuje s rap-izvođačima. Otkako je u ulozi umjetničkog voditelja, povećao je broj slušatelja jazza jer je njegova perspektiva shvaćanja glazbe široka. Široka perspektiva gledanja na stvari važna je kao i otvaranje slobodnog puta onima koji je posjeduju. Oni koji ne daju zeleno svjetlo originalnim idejama, skrivajući se iza etikete „čuvara tradicije”, drže se kružnog ponavljanja naučenog ponašanja koje im daje osjećaj sigurnosti i kontrole. Zagovaraju ideju jednakosti i protive se isticanju posebnosti, koje u njima budi osjećaj manje vrijednosti.

Na koncertu je nastupio i poznati argentinsko-talijanski glazbenik koji je svirao sopran-saksofon. Hrvatski dirigent opisao je njegov nastup riječima koje su mi ostale u pamćenju: „Namjerno radi stvari koje su protiv fizike instrumenta da bi dobio zvuk koji je specifičan za njega. Jedan je ton dovoljan da znamo da je to on.”

Oni koji uvode promjenu i napredak vođeni su svojom vizijom i idejama. Tako su i Hrvati (kojih smo se nedavno prisjetili na 25. obljetnici Croatice), osnivači prve izdavačke kuće, bili svojevrсни neuobičajeni „soprani-saksofoni” jer su, zahvaljujući njima, Hrvati prvi među trinaest priznatih narodnosti u Mađarskoj osnovali izdavačku kuću.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„U izdavačkoj kući Croatica obilježili smo 25. obljetnicu njezina utemeljenja, a tom je prilikom HDS s Croaticom proslavio i Dan hrvatskog tiska.”

Svi mi imamo osobne jubileje, obljetnice, rođendane, slavlja, datume rođenja svoje djece, muža, braće i sestara, majke i oca, dedova i baka... Prvih zaposlenja, novih zadataka... Kupnje prvog stana ili automobila...

Ovih dana iza mene je jedan poseban datum – 5. svibnja 2005. godine potpisala sam svoj prvi broj Hrvatskog glasnika u svojstvu vršiteljice dužnosti glavnog i odgovornog urednika. Od tada do današnjeg broja tu sam u kontinuitetu – dvadeset godina. Veliki, okrugli jubilej. Moj osobni, ali ne isključivo moj.

Iza nas je i datum ovogodišnjeg Dana hrvatskog tiska – 2. svibnja – koji obilježava Hrvatska državna samouprava. Dan hrvatskog tiska slavimo u spomen na dan kad su Hrvati u Mađarskoj dobili svoj samostalni, zajednički medijski prostor: 2. svibnja 1991. tiskan je prvi broj tjednika „Hrvatski glasnik”, koji i danas prati život Hrvata u Mađarskoj od Gradišća do Bačke. Dan se službeno obilježava od 2017. godine radi osvješćivanja važnosti hrvatskih tiskanih medija u očuvanju jezika i kulture ovdašnjih Hrvata. Ovih sam dana u arhivu pronašla i svoje staro pismo, upućeno nekoć nadležnom Odboru i Skupštini, kojim sam predložila uvođenje toga datuma.

Dvadeset godina uređujem Hrvatski glasnik, a u njegovu sam uredništvu zaposlena od 1995. godine. Do 2000. godine naš je poslodavac bio predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, a od tada do danas ravnatelj ustanove Croatica. To je još jedan moj jubilej – 30 godina rada u uredništvu Hrvatskog glasnika. Tijekom tih godina bila sam svjedok javnog i političkog života hrvatske zajednice u Mađarskoj – kao njezina aktivna članica, ali i poslom. Profesionalno, iz dana u dan, iz sata u sat.

Prošli tjedan, 8. svibnja, u izdavačkoj kući Croatica obilježili smo 25. obljetnicu njezina utemeljenja, a tom je prilikom HDS s Croaticom proslavio i Dan hrvatskog tiska. I u Croatici obilježavam osobni jubilej – 25 godina neprekinutog rada u poduzeću, od prvoga dana do danas.

Osim mene isti jubilej obilježilo je i dvoje sadašnjih novinara iz uredništva Hrvat-

skog glasnika – Bernadeta Blažetin i Stipan Balatinac. Naš zajednički, ali ne isključivo osobni jubilej. To su jubileji posla i života – svjedočanstva vremena, jezika i identiteta, svjedočanstva položaja Hrvata u Mađarskoj, svjedočanstva troje svjesnih hrvatskih intelektualaca.

Trideset godina u Glasniku, dvadeset i pet u Croatici, dvadeset kao glavna i odgovorna urednica – brojke koje same po sebi nose težinu. Tisuće tekstova, fotografija, kolumni, intervju a i vijesti koje nisu tek informacije: to su niti kojima se tka identitet, jezik, kultura i zajedništvo Hrvata u Mađarskoj.

Kada se osvrnem na to razdoblje, vidim ne samo profesionalni put nego i jedno duboko osobno putovanje: od prvih koraka u novinarstvu do pozicije koja je rijetkima dana – biti u središtu medijskog života zajednice, pratiti njezine uspone, izazove, mijene i tiha nestajanja.

U tom se vremenu svijet promijenio, tehnologije su preoblikovale načine na koje komuniciramo, granice su se otvorile, ali su se i neke vrijednosti počele tiho gasiti. Urednička uloga nije samo posao nego i poziv: što odabrati, kako ispričati, čemu dati prostor – kako sačuvati ono najvažnije, a da ne postane sentimentalna prošlost, nego živa sadašnjost.

Na tisućama stranica, u tisućama zvučnih materijala, ostali su zapisi o ljudima, mjestima, događanjima, jeziku koji još živi i identitetu koji se – unatoč svemu – ne da lako izbrisati. Svjedok sam i kroničar, ali i netko tko je morao i mora donositi odluke u trenucima kad se činilo da prostora za hrvatsku riječ ima sve manje.

Malo je onih koji dožive priliku promatrati promjene iznutra, oblikovati javni glas zajednice i ustrajati desetljećima. Ta uloga nosi odgovornost, ali i čast.

Ovi jubileji nisu samo osobni – oni pripadaju svima koji su čitali, slušali, gledali, sudjelovali, stvarali sa mnom. I pripadaju jeziku, kulturi i hrvatstvu koje smo čuvali i čuvamo zajedno.

Branka Pavić Blažetin

OPRAŠTANJE MATURANATA U HOŠIG-U

Maturalnu magiju – prožetu pjesmom, plesom, poezijom, tradicijom i običajima u okružju prepunom cvijeća – u HOŠIG-u su 30. travnja doživjeli maturanti, ali i brojni prisutni rođaci, nastavnici i prijatelji.

Glavni protagonisti svečanog oproštaja bili su maturanti Lara Coklin, Míra Dörhmann, Tomislav Đurić, Miksa Marczinka, Milán Balázs Miskolczi, Gergő Porosz, Eszter Szalóky Nagy, Mózes Szántó, Laura Petra Szűcs, Niké Dóra Tóth i Zsóka Zomborcse-vics predvođeni svojom razrednicom Marijom Petrič.

Uvod u program započeo je pjesmom Irene Vrkljan „Utorak“ koju je otpjevala Leticija Bálint. Potom je uslijedio oproštajni govor u ime 11. razreda: Eszter Lintner na hrvatskom i Virág Vincze na mađarskom jeziku obratile su se maturantima sljedećim riječima: „Ovdje se vaša osobnost formirala korak po korak. Od djeteta ste postali odrasle osobe. Naučili ste boriti se za sebe, surađivati s drugima i vjerovati u sebe. Te su vještine nezamjenjive na glibavom terenu života – s velikim slovom Ž.“

Koliko talentiranih učenika škola ima, pokazalo se i u nastavku programa. Dóra Gohér otpjevala je pjesmu „Vino i gitare“, a Míra Dörhmann interpretirala stihove Sándora Csoórija „Bijeg od samoće“.

Maturanti

pojedinačno, a posebno razrednici Mariji Petrič, koja im je uvijek bila siguran oslonac i podrška.

„A sada stojimo ovdje – možda zreli, možda još uvijek ne. To će pokazati sljedeći period. Jedna se vrata zatvaraju, a druga otvaraju“, zaključile su maturantice.

Čest i uspješan sudionik natjecanja u kazivanju poezije Vilmos Barnabás Szabó izveo je pjesmu Endrea Adyja „Hodam po novim vodama“. Uslijedilo je svečano veživanje generacijske vrpce i predaja školske zastave koju su preuzeli maturanti Miksa Marczinka i Laura Petra Szűcs od predstavnika 11. razreda Anne Faragó i Viktora Olivéra Papa.

Ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan obratila se maturantima s mnogim dirljivim riječima i važnom porukom: „Vaša konkurentnost ne ovisi samo o ocjenama nego i o tome kako će vas ocijeniti kao roditelja, suradnika, člana društva. Ovdje bih istaknula: kao člana hrvatske narodno-

ravnateljice za kulturni rad dobili su Eszter Szalóky Nagy, Miksa Marczinka, Tomislav Đurić, Laura Petra Szűcs i Zsóka Zomborcse-vics. Pohvalu Nastavničkog vijeća za kulturni rad primila je Míra Dörhmann, kojoj je pripala i titula „Doživotni član budimpeštanske Hrvatske škole“.

Poletimo...

Vezivanje generacijske vrpce i predaja školske zastave

Iako se svečanost oproštaja maturanata svake godine odvija prema ugodanoj tradiciji, svake je godine doživljaj ipak jedinstven. On ovisi prije svega o samim maturantima te zrcali njihove osobnosti, energiju i koheziju razredne zajednice.

U tradicionalnom oproštajnom govoru maturanata Lara Coklin (na hrvatskom) i Zsóka Zomborcse-vics (na mađarskom) zahvalile su u ime razreda svim profesorima

sne zajednice. Kao čovjeka koji će se opredijeliti i zalagati za hrvatski jezik i kulturu, za vrednote matične domovine.“

Ravnateljica se osvrnula na svakog maturanta pojedinačno, podijelila svoja osobna iskustva, istaknula njihove vrline, a zatim uručila pohvalnice.

Pohvalu Nastavničkog vijeća za postignute rezultate u učenju i kulturni rad primili su Lara Coklin i Gergő Porosz. Pohvalu

Stihove pjesme Milivoja Slavičeka „Vrijeme je da se događa napokon čovjek“ kazivala je Lara Coklin. Budući da se blizio Majčin dan, maturanti su svojim majkama poklonili cvijeće i prenijeli poruku Majke Tereze.

Uz razredni videozapis maturanti su podijelili s prisutnima vedre trenutke i uspomene iz školskih dana. Video je mnoge nasmijao, a poneke i rasplakao. Uslijedio je nesvakidašnji ples – maturanti su zaplesali kolo kojemu su se pridružili i roditelji te brojni gosti.

Svečanost je završila uz glazbu u školskom dvorištu – puštanjem balona u nebo.

Među uvažanim gostima bio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić sa suradnicima.

Kršul

LICE U ZRCALU – MORANA PLAVAC

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Branka Pavić Blažetin

Moja sugovornica doktorica je znanosti Morana Plavac, rodnom iz Nove Gradiške, koja trenutačno ima status doцентice na Visokoj učiteljskoj školi „József Eötvös” u Baji. Morana, odakle Vaša veza s Mađarskom? Nedavno sam doznala, prije nekoliko minuta, da ste diplomirali na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu hrvatski jezik i književnost te mađarski jezik i književnost. Tako je sve počelo? Kažu da slučajnosti ne postoje.

Morana Plavac

Te godine kad sam htjela upisati kroatistiku, što je bila moja velika ljubav i želja, trebalo je upisati dvopredmetni studij, a ne jednopredmetni. Morala sam odabrati B predmet. Kako nisam imala vremena za pripremu za prijamni ispit za povijest, koju sam također željela studirati, odlučila sam pogledati gdje još mogu upisati hrvatski jezik kao prijamni. Između ostalog, to su bili smjerovi kao što su fonetika, turkologija, indologija i hungarologija.

Nakon savjeta profesora iz gimnazije odlučila sam se za hungarologiju, pa što bude. Njihov argument bio je da je mađarski „lagan jezik, nema padeža, brzo ćeš ga naučiti”. No, kad sam upisala mađarski jezik i književnost, shvatila sam da to nije tako. Mađarski jezik zahtijeva puno truda, puno učenja, pogotovo jer ja s 19 godina nisam imala nikakvog kontakta s mađarskim jezikom. Počeli smo učiti od početka, od abecede pa nadalje. Imali smo osam sati jezičnih vježbi tjedno, što je bio pravi „drill”. Imali smo odličnu lektoricu, profesoricu Francisku Čurković, koja nas je rigorozno poučavala, ali to je bio pravi način učenja ne samo mađarskog jezika nego svega – sporta, glazbe... Ako želiš doseći neki cilj, moraš biti discipliniran.

Kad sam diplomirala, donijela sam u svom umu odluku da se više neću baviti mađarskim jezikom, nego ću se posvetiti knji-

ževnosti i predavati hrvatski jezik i književnost u Hrvatskoj. Međutim, svemir je imao drukčije planove. Od pokojnog profesora Marka Samardžije dobila sam prijedlog da bih mogla ići na lektorat jer je bio otvoren natječaj. Nisam znala što znači lektorat niti kamo to vodi, ali odlučila sam pokušati.

Predala sam prijavu iako su bili skeptični jer sam bila mlada učiteljica bez puno iskustva. No, dobila sam lektorat u Budimpešti, na ELTE-u, gdje sam radila s profesorima Nyomárkayjem, Lukačem, Vígom i kolegama sa slavistike kao i sa slovenskim i makedonskim lektorima. To je bilo moje veliko „vatreno krštenje”. Godine 2005. postojalo je veliko zanimanje za hrvatski jezik jer je Hrvatska bila u pretpripravnim pregovorima za ulazak u Europsku uniju, a studenti su vidjeli potencijal za stvaranje veza između Mađarske i Hrvatske, ponajprije u turizmu, novinarstvu i diplomaciji. Mnogi su željeli naučiti hrvatski jezik smatrajući da je poželjno uz engleski i njemački znati jezik susjedne države, pa su odabrali hrvatski.

Zanimljivo je bilo da su svi moji studenti znali njemački, ali vrlo malo engleski. Ja, s druge strane, nisam baš govorila njemački, nego sam se više služila engleskim. Tako smo morali koristiti mađarski kao most između jezika.

Branka Pavić Blažetin

Dakle, na ELTE-u ste predavali hrvatski jezik na mađarskom jeziku?

Morana Plavac

Da, to je bilo moje „vatreno krštenje”. Moj zadatak bio je objasniti osnovnu gramatiku na mađarskom jeziku, a onda smo većinu nastave posvetili učenju hrvatskog jezika. Na trećoj godini studija u Budimpešti shvatila sam da sam se zaljubila u posao lektorice. Zanimljivo je bilo kako su moji studenti bili motivirani, uvijek su tražili još. A kad su na ispitima govorili hrvatski, iako ja nisam smjela ispitivati, to je bila povratna informacija da sam odradila dobar posao.

Branka Pavić Blažetin

Bio je to, vjerojatno, bolonjski model studija (BA, MA)?

Morana Plavac

Da, točno. Studenti su dolazili s nultim znanjem hrvatskog i tijekom tri godine morali su naučiti jezik kako bi mogli polagati ispit.

Nakon tri godine u Budimpešti vratila sam se u Hrvatsku i radila u osnovnoj školi, a 2012. godine otvorio se natječaj za lektorat u Baji, u Sambotelu. Iako nisam planirala ponovno otići u Mađarsku, iskustvo iz Budimpešte privuklo me da odem ponovno.

Branka Pavić Blažetin

Kada ste stigli u Baju?

Morana Plavac

U rujnu 2012. godine. Radila sam tri godine na lektoratu u Baji, koja je, u usporedbi s Budimpeštom, sasvim različita. To nije samo pitanje veličine grada nego i vrste institucije. U Baji smo

obrazovali buduće hrvatske odgajatelje i učitelje, a uz to sam predavala metodiku iz likovne kulture, glazbene kulture, tjelesnog, matematike i stručni jezik tih predmeta. Bio je to novi izazov, ali sa studentima sam vrlo dobro surađivala. Grupa studenata bila je vrlo motivirana i od njih sam mnogo učila.

Branka Pavić Blažetin
I tako ste postali docentica?

Morana Plavac

Da, 2022. godine postala sam docentica. Preuzela sam Odjel za hrvatski jezik pri Institutu za manjinske i strane jezike na Visokoj učiteljskoj školi „József Eötvös” u Baji. Na odjelu su tri predavačice: kolegica Mirjana Šibalin, lektorica Ana-Marija Posavec i ja.

Branka Pavić Blažetin
Koje su vaše obveze?

Morana Plavac

Moramo raditi s našim studentima, ali i surađivati s hrvatskim školama i vrtićima u Mađarskoj kao i s institucijama u Hrvatskoj. Puno surađujemo s učiteljskim fakultetima u Osijeku, Čakovcu i Zadru i volimo slati naše studente na praksu, a isto tako pozivamo njihove profesore da održavaju predavanja našim studentima.

Branka Pavić Blažetin
Koliko je trenutačno studenata na vašem odjelu?

Morana Plavac

Imamo deset studenata, od toga dvoje redovnih i osam izvanrednih. Najveće je zanimanje za odgajateljski smjer, a neki studenti dolaze iz drugih gradova i brzo se prekvalificiraju u učitelje razredne nastave.

Branka Pavić Blažetin
Morana, jeste li zadovoljni? Kakvi su planovi?

Morana Plavac

Moram reći da sam, kad pogledam sve što se dogodilo u posljednjih deset godina, iznenađena. Planirala sam jedno, a život mi je donio sasvim nešto drugo. Život mi je donio dinamiku, mali kaos, snalaženje u prostoru i vremenu, ali mogu reći da sam uz sve to ipak puno dobila.

Dobila sam mnogo – naučila sam mađarski jezik, govorim ga, upoznala sam prekrasne kolege, ostvarila veliku suradnju s kolegama izvan Baje, u Pečuhu, Budimpešti, našem Gradišću, posebice Koljnofu i Sambotelu. Upoznala sam divne ljude, Hrvate u Mađarskoj, i naučila puno o njihovim problemima i načinu kako se s njima bore. Također, puno sam naučila o mađarskoj kulturi i književnosti. Jedno je to učiti iz knjiga, a drugo kad ste uronjeni u tu kulturu i učite izravno od Mađara.

Moram priznati da sam vrlo dobro prihvaćena, što mi je jako drago, i od Mađara i od naše hrvatske zajednice u Mađarskoj. To je nešto što sam zaista dobila.

Međutim, uvijek postavljam isto pitanje: postoji li mogućnost bolje financijske konstrukcije? Naime, plaće na visokim školama i fakultetima ovdje nisu takve da omogućuju život, već su više za puko preživljavanje. One su vrlo niske.

Tu uvijek postoji veliki upitnik: može li biti bolje, može li biti više? Jer, trudimo se, radimo i želimo da nastava bude što kvalitetnija za naše studente. Vidjet ćemo kamo će nas odvesti ovaj put, no zasad sam u Baji i čini se da ću tu ostati trajno.

Volim sudjelovati na našim skupovima, konferencijama, hrvatskim druženjima. Jako puno učim i, jednostavno, volim čuti hrvatski jezik naših Hrvata u Mađarskoj. Volim regionalizme našeg jezika – gradišćanskohrvatski dijalekt, bunjevački, šokački, racki, sve te jezične posebnosti Hrvata u Mađarskoj.

Poslom sam svugdje – u Santovu, Gari, Kačmaru, Dušnoku, Pečuhu, Velikoj Kaniži, pa sve do Koljnofa. Volim biti prisutna i vidjeti kako diše naša hrvatska zajednica.

Branka Pavić Blažetin
Hvala na razgovoru!

Sjećanje na baćinskog učitelja, znanstvenika i etnografa dr. Zoltána Fehéra

Članovi Pjevačkog zbora „Ružmarin“, gosti i domaćini

Publika u Domu sela

U organizaciji Pjevačkog zbora „Ružmarin“ Baćinske izvorne i hrvatske narodnosne udruge u subotu 29. ožujka u Baćinu je održano prisjećanje na životni put i rad učitelja, etnografa, znanstvenika i umjetničkog voditelja dr. Zoltána Fehéra (1931. – 2021.). U nazočnosti brojnih poštovatelja u mjesnom Domu sela predavanje o njegovu životu i djelu održala je njegova kći dr. Anikó Fehér, a prisjećanje su uljepšali članovi Pjevačkog zbora „Ružmarin“, koji do danas njeguju

pjevenu baštinu rackih Hrvata koju je sakupio i obradio dr. Zoltán Fehér. Istraživač mjesne povijesti i sakupljač usmenog stvaralaštva, među ostalim pjevnice i glazbene baštine rackih Hrvata, ostavio je velik broj studija i knjiga, stoga je svojim radom zadužio ne samo svoje suseljene nego i sve racke Hrvate.

S. B.

Foto: Illés Ferenc (Facebook)

ZAGREB – Kako je na svojoj Facebook stranici napisao ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman, 11. travnja sa zadovoljstvom se u ministarstvu susreo s učenicima i nastavnicima Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma iz Budimpešte predvođenima ravnateljicom Anom Gojtan. Ministar Grlić Radman zabilježio je: „Vaš predani rad na očuvanju hrvatskog jezika, kulture i identiteta izvan domovine od neprocjenjive je važnosti. Suradnja s partnerskim školama u Hrvatskoj dodatno jača te veze i donosi vrijedna iskustva. Hrvatska je ponosna na vas!“

Dani hrvatskoga jezika u Krleži

Od 10. do 14. ožujka u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže održani su Dani hrvatskoga jezika koje je obilježila bogata serija programa. Učenici od 1. do 12. razreda sudjelovali su na različitim aktivnostima: natjecanjima, radionicama, predavanjima, kvizovima te svečanim događanjima.

Središnji događaj drugoga dana, 11. ožujka, bilo je školsko natjecanje u kazivanju stihova za učenike od 1. do 12. razreda. Natjecanje se odvijalo po kategorijama: 1. i 2. razredi, 3. i 4. razredi, 5. i 6. razredi, 7. i 8. razredi te 9. – 11. razredi. O rezultatima natjecanja izvijestile su nas profesorice Valentina Sabolić i Gabi Kohut.

1. i 2. RAZRED

1. mjesto:

Zsófia Tajti (2. b) – Miro Gavran: „Brak“

2. mjesto:

Rebeka Kászonyi (1. b) – Žarko Roje: „Avanture naloga“

3. mjesto:

Noel Dominik Tihai (2. a) –

Šimo Ešić: „Nemojte biti tužni“

3. i 4. RAZRED

1. mjesto:

Miléna Istókovics (3. b) –

Grigor Vitez: „Jednog jutra u gaju“

2. mjesto:

Mirna Aisa Böhm (3. a) – Dubravko Horvatić:

„Bez pomoći čarobnjaka“

3. mjesto:

Rozi Szabó (4. a) – Sonja Smolec: „Eh, da mi je“

5. i 6. RAZRED

1. mjesto:

Janka Kiss (5. r.) – Ivan Kujundžić: „Salaš sred njiva“

2. mjesto:

Emma Kovács-Darvas (5. r.) – Ratko Zvrko: „Tvoja staza“

3. mjesto:

Jázmin Török (6. r.) – Zvonimir Balog: „Ljubav“

7. i 8. RAZRED

1. mjesto:

Paula Berisa (8. b) – Gustav Krklec: „Srebrna cesta“

2. mjesto:

Bojana Popovics (8. b) – Matija Kovačić: „Pod orahom“

3. mjesto:

Liza Amira Monori (8. a) –

Nikola Miličević: „Zlatna grana“

GIMNAZIJA

1. mjesto:

Ruta Erić (11. r.) – Antun Gustav Matoš: „Samotna ljubav“

2. mjesto:

Zara Krausz (10. r.) – Dragutin Tadijanović: „Sluga riječi“

3. mjesto:

Emilia Sörös (11. r.) – Petar Preradović: „Samotna ljubav“

4. mjesto:

Richard Lőrincz (9. r.) –

Tin Ujević: „Svakidašnja jadikovka“

Ocjenjivački sud za gimnazijske razrede

Prije natjecanja

5. i 6. razred

7. i 8. razred

S književnicom Đurđicom Gatjal u Krleži

„Poezija nije samo riječ. Ona je čarobna tkanina za haljinu od sna, u čije džepove spremaš misli kao otmjene darove.“ („Krila i okovi“, Đurđica Gatjal)

Šumska škola i Družina malih mrava

U Hrvatskoj školi Miroslava Krleže u sklopu Tjedna hrvatskoga jezika, koji se održavao od 10. do 14. ožujka, boravila je požeška književnica Đurđica Gatjal. Susret s učenicima nižih razreda osnovne škole održala je 10. ožujka. Na iznimno zanimljiv način predstavila im je svoju najnoviju slikovnicu „Šumska škola“, a upoznala ih je i sa slikovnicom „Družina malih mrava“. Najpažljiviji učenici dobili su i poklone za uspomenu.

Đurđica Gatjal

„Šumska škola edukativna je i didaktička slikovnica koja nam zorno oslikava važnost učenja u prirodi i od prirode te kako na najbolji način koristiti svoje potencijale za opće dobro, što uključuje i našu osobnu dobrobit. Slikovnica sadrži zanimljive opise uloga i ponašanja životinja u prirodi, a provođenje vremena u prirodi jedan je od prioriteta u promociji mentalnog zdravlja“, napisao je profesor emeritus Miro Jakovljević.

Sutradan, 11. ožujka, Đurđica Gatjal učenicima 5. i 6. razreda predstavila je svoju knjigu poezije „Krila i okovi“.

„Sitnice kao izvor životne radosti, iskušenja kao put do strpljenja, gubitci kao uzroci rasta, ljubav kao pokretačka snaga, slabost kao dio ljudskosti, obitelj kao oaza i Život kao učitelj našli su svoje mjesto u ovoj zbirci, čiji naslov *Krila i okovi* u sebi krije dvije ključne stvari koje nam život pruža – a izbor je u nama. Stihovi u zbirci mnogima će pomoći u odluci, a zbirka svojim kockastim oblikom podsjeća na slavnu metaforu Tina Ujevića o kristalnoj kocki vedrine, koju želi ostaviti u nasljeđe. Upravo su kockice života u ovoj zbirci poslagane na iskren i jedinstven način. Tim kockicama i svojim riječima Đurđica Gatjal popločala je put do čitateljskih srca“, napisala je književna kritičarka i urednica Andrea Divić.

Učenici

Đurđica Gatjal učenicima je pripremila poklon-olovke, privjeske te više od stotinu citata iz svoje zbirke misaonih pjesama o životu „Krila i okovi“. Rad s djecom njoj je u malom prstu, što je pokazao i pečuški susret.

Branka Pavić Blažetin

TRENUTAK ZA PJESMU

Čemu se Nena nada?

Mama nosi duge halje,
Kratke li su moje!
Ona veli: „Maloj djeci
Kratke bolje stoje!“
A kad budem ja velika,
A ti mama mala,
Bi li i ja onda tebi
Kratke halje dala?

I u jutro i u večer
Mene mama mije;
Voda hladna – sapun peče,
Meni pravo nije!
A kad budem ja velika,
A ti mamo mala,
Bi li i ja tebe onda
Sa sapunom prala?

Mene mama u kut meće,
Kad sam štogod kriva,
A kad mi se slušat ne će
Tad i šibe biva,
A kad budem ja velika
A ti mamo mala – –
– – – – – ?
Hoće li to skoro biti,
Bože! Kad bih znala!

Ivana Brlić-Mažuranić

ZORNICA 35

Poštovani čitatelji i suradnici Zornice, sada Zornice nove, 2025. godinu želimo obilježiti u znaku godišnjice. Prvi broj Zornice objavljen je za Božić 1990. godine, dakle prije 35 godina. Od tada su u njemu objavljeni brojni napisi, fotografije, izvješća o vjerskim zbivanjima, osobito u Baranjskoj, Šomođskoj i Bačvanjskoj županiji, gdje je list prihvaćen i poznat. Ovu godinu dakle bilježit će nekoliko posebnih događaja, od kojih je prvi hodočašće u Gajić, u hrvatsku Baranju, u Gajić gdje je nedavno izgrađena crkvice koja je posvećena sv. Filipu i Jakovu. Na toj svečanosti bili su i brojni hodočasnici iz južnog dijela Mađarske, pogotovo pjevački zbor koji je tada predvodila Aleksandra Čeliković Cvidrak.

Crkvice u Gajiću

Misu je predvodio vlč. Ladislav Bačmai

Poziv na hodočašće dobili su ponajprije vjernici iz naselja iz okolice Pečuha u kojima se časopis Zornica nova, a prije Zornica, zahvaljujući hrvatskim samoupravama prodaje u velikom broju (15-25-30-40 primjeraka po svakom broju).

Hodočašće je održano u subotu 22. ožujka 2025. Misu je predvodio vlč. Ladislav Bačmai. Pjevali su hodočasnici. Poslije mise posjetili smo crkvu u Topolju koju je dao izgraditi Eugen Savojski te šokačku zavičajnu kuću i okućnicu. Križni put hodočasnici su izmolili u crkvi u Duboševici, a program je završen zajedničkim ručkom. Hodočašću su

Na svetoj misi

Bogatstvo...

Hodočasnici iz mađarske Baranje u hrvatskoj Baranji

nazočili i Nj. Eksc. Drago Horvat, generalni konzul RH u Pečuhu, i g. Jozo Solga, glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu.

Velika hvala našim domaćinima: mještanima Gajića, a posebno gđi Janji Čeliković, g. Bobanu Žuriću i obitelji Ivičin iz Duboševice. Opširno izvješće možete pročitati u uskršnom broju Zornice nove.

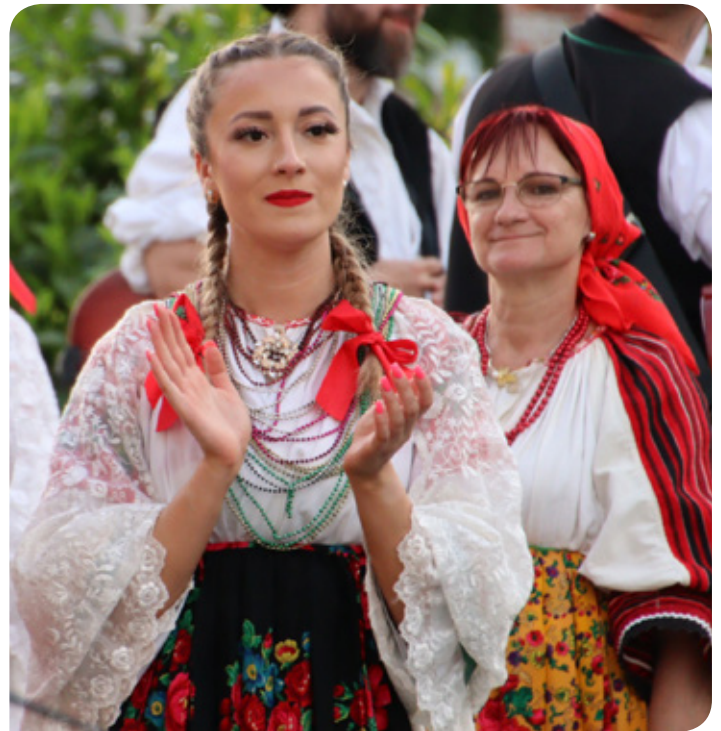
Fotografije je načinio Akoš Kolar.

MKT

Izvor: zornicanova.hu

Dravsko proljeće već dva desetljeća povezuje dvije dravske obale

Kako rijeke mogu povezivati, ali i razdvajati, najbolje mogu posvjedočiti ljudi koji žive na njihovim obalama. Tako i naši podravski Hrvati, koje je tri-nonska granica odvojila od njihova prirodnog za-leđa – od prijatelja, rodbine i zemlje. Tako je to bilo tijekom dugih desetljeća dvadesetog stoljeća, sve dok se Hrvatska i Mađarska nisu našle u zajedničkoj političkoj zajednici koju zovemo Europska unija. Granica je i dalje ostala, ali sad je mnogo „mekša“ i znatno se lakše prelazi rijeka nego što je to bilo prije 30-ak godina.

U mimohodu

Sopje i Starin, naselja prijatelji, još su prije više od dva desetljeća započeli zajedničke projekte, a jedan je od njih i kulturno-sport-sko-gastronomski susret pod nazivom „Dravsko proljeće“ uz blagdan Malog Uskrsa – jedne godine u Sopju, druge u Starinu. Ovogodišnje Dravsko proljeće organizirala je Općina Sopje od 2. do 3. svibnja. Ako dobro brojim, bilo je to osamnaesto Dravsko proljeće.

Trio iz Starina

Petak je bio u znaku sporta i gastronomije. Na nogometnom tere-nu ogledale su se ekipe iz Sopja, Nove Šarovke, Starina i Martina-ca (Zrinski – Veterani). Najbolji su bili domaćini, ekipa Sopja, dru-go mjesto zauzela je Nova Šarovka, treći su bili Zrinski – Veterani, a četvrta ekipa Starina. I dok su se nogometaši borili za što bolji rezultat, pod velikim šatorom kuhari su se pripremali za natjeca-nje u kuhanju bošpora. Na ovogodišnjoj sopjanskoj „Bošporijadi“ sudjelovalo je 11 ekipa, među njima i ekipe iz Starina i Martinaca. Kao i uvijek, i njihov je bošpor bio izvrstan, a stol ekipe „Mi Hrvati Martince“, na kojem se kuhao, dobio je titulu „Najstola“, odnosno najljepše uređena stola.

U mimohodu

Prvoga i drugoga dana načelnik Sopja Berislav Androš pozdravio je načelnicu Starina Dorisz Dudás Szarka, glasnogovornika Hr-vata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, predsjednicu Hrvat-ske samouprave Martinaca Đurđu Gregoš Sigečan, predsjednika Hrvatske samouprave Starina Jozu Perjaša i brojne druge goste. „Bošporijadu“ je otvorio Jozo Solga, glasnogovornik Hrvata u Ma-đarskom parlamentu.

Drugi dan Dravskog proljeća bio je u znaku smotre folklor. Na poziv organizatora odazvalo se osam društava radi očuvanja kul-ture i tradicije hrvatskog stanovništva s obiju strana Drave. Kao i uvijek, smotra je započela svetom misom u župnoj crkvi sv. Marije

Domaćini i uzvanici

Magdalene, a svečano euharistijsko slavlje predvodio je sopjanski župnik Stjepan Škvorc. Folklorne skupine potom su svu raskoš i bogatstvo svoga „ruva“ pokazale u povorci kroz selo – nije izostala ni pjesma kojom su KUD-ovi predstavili običaje svojega kraja, a zaplesalo se i kolo nasred ulice.

Pod velikim šatorom nastupili su sudionici smotre. Među ostalima nastupili su KUD „Podravina“ iz Barče, KUD „Drava“ iz Lukovišća s pratećim orkestrom „Misija“, trio „Biseri Drave“ uz pratnju svirača iz Starina, Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca, domaći KUD „Podravac“ iz Sopja, KUD „Neven“ iz Petrijevaca, KUD „Lipa“ iz

Berislav Androš i Đurđa Sigečan

Nove Bukovice, Udruga žena Josipovo i KUD „Čačinci“.

Održana je i revija izbora najljepšeg izvornog „ruva“. Podravsku nošnju koju je nosila Hermina Kanasz iz Martinaca predstavila je v. d. ravnateljica Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin. Dan je zaključen koncertom sastava Priljavo kazalište. Kako prenose portali, svi sudionici Dravskog proljeća istaknuli su zadovoljstvo suradnjom na projektima i manifestacijama te su naglasili kako su ukidanjem graničnih kontrola druženja postala još lakša – bilo da jedni drugima prelaze čamcima ili mostom.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Organizatori

Gotovo 20 godina prijateljstva

Sredinom travnja učenici i učiteljice Osnovne škole iz Gornjeg Četara (Felsőszentmárton) u Mađarskoj, gdje se izvodi i predmetna nastava hrvatskog jezika, boravili su kod svojih prijatelja u Osnovnoj školi Maksimilijana Vanke – Područna škola Pojatno. Druženje je obogaćeno zajedničkim izletom u Kumrovec, gdje su razgledali Muzej „Staro selo“. Kao što to obično biva, najzanimljiviji dio bio je na kraju, kad su domaćini i gosti uživali u slobodnoj igri.

S prijateljima

Prijatelji iz Hruševca Kupljenskog i Pojatna nadaju se da će ovakva druženja dodatno razvijati ljubav prema Hrvatskoj te jačati potrebu za očuvanjem jezika i običaja kod

potomaka gradišćanskih Hrvata u Gornjem Četaru i Mađarskoj.

S učenicima iz Gornjeg Četara bile su i doravnateljica škole Vera Pezenhoffer te nastav-

nica Anna Polyák Sallér. Za Hrvatski je glasnik Anna Polyák Sallér izjavila: „Bili smo u posjetu samo jedan dan, ali je taj dan bio nezaboravan i ostat će nam u trajnom sjećanju.“

Gosti zahvaljuju domaćinima – ravnateljici škole Mihaeli Dolinar,

bivšim ravnateljicama i prijateljicama Višnji Durlen i Jadranki Kekelj te kolegicama iz prijateljske škole Marijani i Danijeli – na susretljivosti, pomoći i gostoprimstvu.

Branka Pavić Blažetin

„Jezik, pismo i pjesma naših starih” u Ravnim kotarima

Dva dana, 22. i 23. travnja 2025. godine, u osnovnim školama u Zemunik, Polači, Benkovcu i Obrovcu u sklopu obilježavanja Dana Zadarske županije i Dana hrvatske knjige održan je program znakovitog naziva „Jezik, pismo i pjesma naših starih”. Organizatori – Društvo hrvatskih književnika, Ogranak Zadar, Udruga 3000 godine Za dar, Matica hrvatska Šopron iz Mađarske i Panonski institut Pinkovac iz Austrije – na ova su književna događanja pozvali pjesnike Franju Pajrića iz Koljnofa, Roberta Hajszana Panonskog iz Pinkovca te domaće pjesnike Darija Tikulina, Sanju Knežević, Antu Tičića i Alojza Pavlovića.

Ovaj već tradicionalni književno-znanstveni kolokvij s vremenom je prerastao u međunarodni znanstveni skup koji okuplja hrvatske i inozemne znanstvenike, povjesničare književnosti, filologe i književnike.

Ovogodišnji program „Jezik, pismo i pjesma naših starih” bio je u znaku susreta, predavanja, promocija i radionica u osnovnim školama na prostoru Zadarske županije. Franjo Pajrić i Dario Tikulin s učenicima petih i šestih razreda održali su radionicu o pisanju i grafičkom oblikovanju starih

pisama – hrvatske glagoljice i panonskog klinastog pisma zvanog rovaš. Hrvatski knji-

ževnici istodobno su s djecom održali književne matinee na dijalektu te kazivali svoju dijalektnu poeziju. S učenicima su interpretirana i književna djela s temom povijesti i baštine Zadarske županije.

Planira se izdavanje zbornika *Zadarski književni krug*. Dosad je tiskano pet zbornika koji su bili izloženi i u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u povodu 125. godišnjice Društva hrvatskih književnika, koja se poklapa s Danima Zadarske županije.

BPB • Izvor: www.znet.hr

„Oganj gori”

Folklorni ansambl gradišćanskih Hrvata „Kolo Slavuj” izveo je 6. travnja na pozornici Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu jubilarni program pod nazivom „Oganj gori” u povodu 50. obljetnice svojega djelovanja. Program je bio posvećen velikanu hrvatske etnologije i etnokoreologije Ivanu Ivančanu. Na pozornici su se okupili članovi ansambla svih generacija, prikazavši bogatstvo plesova i pjesama – *tanaca i jački* – koje gradišćanski Hrvati njeguju već stoljećima.

Kao središnji folklorni ansambl hrvatske manjine u Gradišću Kolo Slavuj njeguje tradicijski repertoar te ga obogaćuje novim umjetničkim izrazima koji nadilaze klasične okvire folklorne umjetnosti. Ansambl spaja narodno stvaralaštvo sa suvremenim plesnim i glazbenim elementima, istaknuto je u najavi koncerta.

U programu „Oganj gori” ansambl donosi raznovrsno folklorno nasljeđe – plesne običaje, pjesme i narodne nošnje Hrvatica i Hrvata iz Gradišća, regije koju dijele Austrija, Mađarska i Slovačka.

Mahlera: „Tradicija je prenošenje vatre, a ne klanjanje pepelu”. Upravo to Kolo Slavuj njeguje već više od pola stoljeća – živu tradiciju, ponovno otkrivanje narodnoga blaga u novim kontekstima, narodni ples i glazbu kao scensku umjetnost te zajedništvo kroz ritam i pokret, ističu iz ansambla.

– koreografije koje su postale kamen-temeljac njihova repertoara.

Ansambl Kolo Slavuj osnovan je 1971. godine, a okuplja članove iz različitih hrvatskih mjesta u Gradišću (u Mađarskoj, Slovačkoj) te iz Beča, gdje se nalazi i njegovo sjedište. Njegova raznolikost nadilazi etničke granice – među članovima su i pripadnici drugih narodnih skupina i nacionalnosti – iz Austrije, Hrvatske, Mađarske, Srbije, pa čak i iz Grčke i Južne Indije.

Ansambl je nastupao širom Europe, ali i u Sjevernoj Americi, Africi i Australiji. Njegov rad i umjetnička postignuća višestruko su prepoznati i nagrađeni te potvrđuju status jednog od ključnih nositelja i inovatora gradišćanskohrvatske kulturne baštine.

Izvor: HINA • Foto: Kolo Slavuj (Facebook)

Sam naziv programa, „Oganj gori” – vatra gori, simbolična je metafora vizije ansambla koju najbolje izražava misao Gustava

Terenska istraživanja Ivana Ivančana među Hrvatima u Gradišću bila su temelj za šest koreografija koje je osmislio za ansambl

TAMBURAŠKI KAMP

Zajednički nastup

U Hrvatskoj školi Miroslava Krleža održan je I. tamburaški kamp u organizaciji Hrvatske škole Miroslava Krleža uz sudjelovanje Tamburaškoga sastava „Rapsodija” iz Semeljaca. Kamp je održan od 21. do 23. ožujka 2025.

Trodnevne probe završile su nastupom u auli škole

Uzbuđeno smo čekali da veliki autobus stigne k nama. Mogli smo birati hoćemo li prenoćiti u školskom domu ili ćemo ići kući. Kad su stigli gosti, rasporedili su nas po sobama, a poslije smo večerali. Nakon toga sjeli smo u autobus i krenuli na plesanicu u dvoranu KUD-a „Baranja”. Od 19 do 22 sata ondje smo svirali i učili nove plesove. Gosti su otišli pogledati grad, a nakon njihova povratka smo se igrali, kartali i pričali čak do 23:30, kad je došla nastavnica i rekla da se polako pripremimo za spavanje. Kad smo pošli na spavanje, već je prošla ponoć.

Drugoga dana probudili smo se u 7:00. Spremili smo se i krenuli na doručak, gdje nas je dočekaao švedski stol. Poslije doručka pokupili smo instrumente i okupili se u razredu. Gosti su vježbali u auli. Kad smo svi bili na okupu, profesori su donijeli note za glazbu. Naučili su nas nove tehnike sviranja te nas upoznali s notama. Vježbali smo sve do ručka, koji je bio jako ukusan. Nakon toga otišli smo u dvoranu igrati stolni tenis, u čemu smo se i natjecali. Poslije smo se vratili sviranju. Morali

smo puno vježbati kako bismo bili usklađeni. Večerali smo, a potom su neki od nas još vježbali. Iskusniji svirači svirali su nam makedonsku glazbu, a ostali su plesali, pjevali i osjećali se dobro čak do 21:30. Malo smo se još kartali i družili pa smo otišli na spavanje.

I trećega smo se dana rano probudili. Bilo se teško ustati jer smo bili vrlo umorni. Pošli smo doručkovati, a nakon toga vježbati. Ovoga dana slijedio je i mali koncert kao završetak Tamburaškog kampa. Prije koncerta održana je glavna proba s gostima. Koncert je počeo u 11:00, a slušali su nas gosti, prijatelji i roditelji. Učenici naše škole bili su prva točka programa te smo izveli tri pjesme. Nakon nas uslijedili su Hrvati iz Semeljaca, koji su predstavili šest pjesama u izvedbi solista uz pratnju orkestra. Posljednja točka koncerta bilo je zajedničko sviranje učenika naše škole i gostiju. Odsvirali smo glazbeni dio iz filma „Kralj lavova”. Nakon koncerta uslijedio je zajednički ručak za članove kampa. Poslije ručka vratili smo se svojim kućama.

Radost sviranja

Meni se kamp jako svidio. Nadam se da će se ova tradicija nastaviti i da ću još mnogo puta moći sudjelovati na ovakvim priredbama. Jako sam se dobro osjećala!

Mirna Kassanin, 7. a

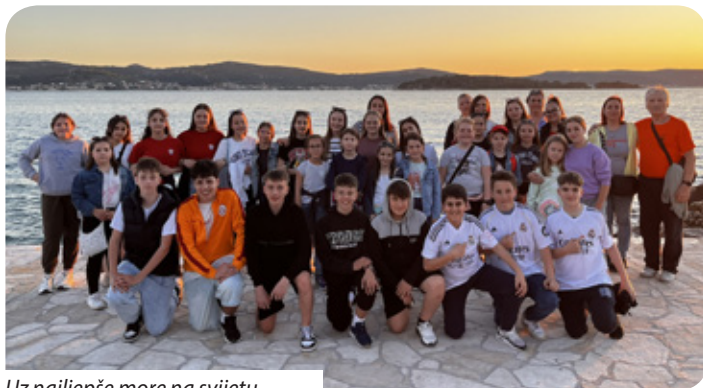
Hvala svim sudionicima kampa, posebno profesorima Antušu Vizinu, Grgi Kovaču i Vladi Čatiću. Za financijsku potporu hvala Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske!

TANAC I MARICA

U Biogradu na Moru od 30. travnja do 5. svibnja održan je takozvani Slovenski vikend, kojim je označen početak turističke sezone u gradu i obilježen Praznik rada. Projektom se ponosi grad Biograd, a naziv nosi po najbrojnim gostima. Podršku su pružili i time postali partneri projekta gradovi prijatelji iz Slovenije: Slovenske Konjice, Moravske Toplice, Radlje ob Dravi i Žalec.

U bogatom petodnevnom programu svatko je mogao pronaći nešto po svojem ukusu. Nudile su se razne sportske i rekreativne aktivnosti. Osim promicanja tjelesne aktivnosti bila je osigurana i vrhunska zabava uz glazbene goste, tematske i gastronomske večeri.

Na ovogodišnjem Slovenskom vikendu sudjelovali su i KUD-ovi iz dijaspore – iz Pečuha, Salante, Baje i Karaševa. Salantski KUD „Marica“ i pečuški KUD „Tanac“ predstavili su se zajedničkim dječjim skupinama. Kako nam je rekla voditeljica dječje plesne skupine KUD-a „Marica“ Ramona Štivič, još ujesen 2024. godine voditelj KUD-a „Tanac“ József Szávai ponudio im je mogućnost zajedničkog nastupa. Nastupili su s dvjema koreografijama, bošnjačkim i bunjevačkim igrama.

Uz najljepše more na svijetu

Svirači škole Danubia

U prekrasnoj narodnoj nošnji

Bunjevačke igre

Brojna publika

Ukupno 29 djece sudjelovalo je u programu u Biogradu na Moru – 12 iz KUD-a „Marica“ i 17 iz dječje skupine KUD-a „Tanac“, nazvane „Pačići“. Većina djece učenici su Hrvatske škole Miroslava Krlež, osim njih četvero. Nastup djece pratili su kod bunjevačkih plesova tamburaši iz Baje – Škola Danubia pod vodstvom Attila Csuraija, koji su imali i samostalan nastup.

Kako neslužbeno doznaje Hrvatski glasnik, djecu su u velikom broju pratili i roditelji, a tih su dana u Biogradu boravili i predstavnici prijateljskih gradova iz Mađarske – među njima i delegacije iz Baje i Šeljina. Kako je za Hrvatski glasnik izjavio voditelj KUD-a „Tanac“ József Szávai, izražavaju veliku hvalu gradonačelniku Biograda na Moru Ivanu Knezu, koji ih je pozvao i omogućio četverodnevni boravak i nastupe u Biogradu te pokrio sve troškove. U tome da se uspješno ostvari putovanje i nastup uvelike su pomogli članovi KUD-a „Tanac“ Renata Božanović i Ivica Barić. Posebno su zahvalni na organiziranim popratnim programima, izletu brdom na Kornate, a posjetili su i biogradski Planetarij. Dobro vrijeme pogodovalo je kupanju, što su djeca i iskoristila.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

U SPOMEN

Šandor Trskić (1940. – 2025.)

U Baji je 2. travnja iznenada preminuo kulturni i društveni djelatnik Šandor Trskić, od početaka član i dugogodišnji predsjednik Udruge Bajske kršćanske (bunjevačke) čitaonice i zastupnik Hrvatske samouprave grada Baje od 1994. do 1998. godine. Bio je pravi rođeni Bunjevac s Dolnjaka koji se ponosio svojim podrijetlom. Bez njega nije prošla ni jedna bunjevačka priredba, a još manje bunjevačka veselica u Baji. Prvi je bio kad se trebalo veseliti, kad se zaigralo kolo, zapjevala bunjevačka pisma... Živio je 85 godina.

Iako je još za života sazvao izbornu skupštinu udruge na čijem je čelu bio od 2016., ona je održana bez njega 11. travnja 2025. godine, dan uoči njegova pogreba. Njegov posljednji ispraćaj bio je 12. travnja na bajskom javnom groblju na bikičkoj cesti, a uz obitelj i rodbinu ispratili su ga brojni prijatelji, poštovatelji i znanci. Ispraćen je bunjevačkim melodijama i omiljenom pjesmom bunjevačkih Hrvata: „Kolo igra, tamburica svira” uz Orkestar „Bačka”, koji je redovito svirao na priredbama Kršćanske čitaonice.

Šandor Trskić rodio se 1940. godine u Baji u pravoj bunjevačkoj obitelji, podrijetlom iz nekadašnjeg dijela grada zvanog Salaši. Dugo je radio kao referent za trgovinu, a od 2000. godine bio je u mirovini. Živio je u Baji sa suprugom, a zadovoljstvo nalazio na svojem imanju i zemlji koju je obrađivao kao mali proizvođač. Otac je dvoje djece, tragično preminulog sina Ladislava i kćeri Andreje, i djed triju unuka.

Sa 16-17 godina počeo je plesati u santovačkoj folklornoj grupi, što je poslije nastavio u Baji i Gari. Društenost i briga za bunjevačku zajednicu kod njega je bila obiteljska tradicija jer mu je pradjed bio gradski vijećnik, otac jedan od osnivača Bajske kršćanske čitaonice, a majka je pjevala, plesala i igrala u kazališnim predstavama pod vodstvom dr. Miše Jelića. Za vrijeme služenja vojnog roka 1960. našao se u Gari, gdje se uključio u tamošnji kulturni život. Od osnutka je bio član Plesnog društva „Čitaonica”, utemeljenog pod vodstvom Šandora Čilića 1965. godine. Najveći uspjeh sa santovačkim folklornim društvom postigli su 1968. godine kad su izborili mjesto u završnici poznatog državnog televizijskog natjecanja „Tko što zna” („Ki mit tud”). U povodu obilježavanja 300. obljetnice doseljenja bunjevačkih Hrvata 1987. godine s Garcima su nastupili u budimpeštanskom Vígyszínházu. Posljednji njegov nastup s njima bio je 2000. godine u Budimpešti u povodu proslave 70. rođendana našeg poznatog koreografa Antuna Kričkovića.

Šandor Trskić (drugi s lijeva) s članovima bunjevačke folklorne skupine 60-ih godina prošloga stoljeća

Najvećim uspjehom smatrao je gostovanje na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu 1980. godine. To je bio vrhunac 1965. obnovljenog rada Čitaonice, koji se još i danas spominje. Doživjeli su vrlo lijep prijam, a predstavnike Čitaonice Evu Prodan i Šandora Trskića primili su i organizatori smotre. Njihov je program, kao i prekrasna bunjevačka nošnja i ikavica koju su sačuvali više od tristo godina, dobio velike pohvale, a na otvorenoj sceni i u mimohodu užim središtem Zagreba popraćeni su velikim pljeskom. Kako se prisjećao Šandor Trskić, najdirljiviji je bio nastup u velikoj Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski”, gdje su se predstavila samo najbolja društva. Čitaonica je u tome razdoblju dva puta osvojila i zlatnu medalju na stručnom natjecanju. Tako je za izvornost i uvjerljivost običaja uz Bunjevački svatovac u Kečkemetu nagrađena i druga uspješna koreografija – Bunjevačka žetva.

Nakon demokratskih promjena ponovno se uključio u kulturni i društveni život bačkih Hrvata. Od početaka, s kraja 80-ih odnosno početka 90-ih godina prošloga stoljeća, bio je član, a obnašao je i dužnost zamjenika i predsjednika Bajske bunjevačke čitaonice. U prvom sazivu, od 1994. do 1998. godine, bio je i zastupnik Hrvatske samouprave grada Baje. Nakon razlaza s članovima tadašnjeg predsjedništva i dijela članova 2015. godine, 2016. postaje predsjednik udruge, kojoj je vratio izvorno ime „Kršćanska čitaonica”. Na toj dužnosti ostao je do smrti. U razdoblju od 2010. do 2025. najzaslužniji je za obnovu stare, oronule zgrade, a od 2016. i za redovito okupljanje bunjevačke zajednice.

Na prijedlog hrvatske manjinske samouprave u prosincu 2004. godine dobio je priznanje „Za nacionalne manjine grada Baje”, koje mu je dodijelilo Gradsko vijeće.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine. Neka počiva u miru Božjem!

S. B.

Državno natjecanje iz narodopisa, hrvatskog jezika i književnosti za osnovnoškolce (OÁTV)

U Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ 29. travnja održan je drugi, usmeni krug Državnog natjecanja iz narodopisa, hrvatskog jezika i književnosti. Prisutne je uvodnim govorom pozdravila ravnateljica Croatice Tímea Šakan-Škrilin, koja je poručila učenicima da to što su ondje već dokazuje da puno toga znaju te da se trebaju opustiti i vjerovati u sebe. U ime Narodnog pedagoškog obrazovnog centra prisustvovao je Tomislav Krekić, koji je predstavio članove ocjenjivačkog odbora – Mirjanu Karagić, Ladislava Romca i Stjepana Horvata.

Učenici su u pratnji svojih mentora stigli iz Pečuha, Budimpešte, Santova, Sambotela, Serdahela, Šeljina. Ove godine 21 učenik natjecao se u trima kategorijama: I. predmetna nastava, II. dvojezična nastava, III. narodopis.

Kršul

Sjećanje na hrvatskog bana Franju Vlašića

DOMBÓVÁR – Sjećanje na hrvatskog bana Franju Vlašića i ove je godine obilježeno u Dombóváru. U organizaciji Hrvatske samouprave Dombóvára 24. travnja položeni su vijenci kod biste bana Franje Vlašića, koju je sa spomen-pločom u dvorištu rodne kuće (na adresi Ulica Pála Dombóá 13) postavila upravo Hrvatska samouprava Dombóvára.

i Gabriella Bosnár, gradonačelnik Dombóvára Szilárd Pintér te generalni konzul Republike Hrvatske Drago Horvat.

Na dan rođenja Franje Vlašića – koji je rođen 24. travnja 1766. – u Dombóváru su se prisjetili jedne od ključnih ličnosti hrvatske povijesti: vojnika i političara rođena u Dombóváru koji je 1832. godine imenovan banom Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

„Danas, kad se prisjećamo Franje Vlašića, ne osvrćemo se samo na slavu prošlost nego posvećujemo pozornost i sadašnjosti. Naša zajednica ovdje u Dombóváru također je raznolika, grad su oblikovale i obogatile različite narodnosti. Mi Hrvati, Mađari, Nijemci, Romi i druge manjine ovdje živimo zajedno i zajedno oblikujemo sadašnjost i budućnost našeg grada. Ovaj suživot ne zahtijeva samo toleranciju nego i uzajamno poštovanje i suradnju. Rad narodnosnih samouprava ne

odnosi se samo na očuvanje tradicija nego i na izgradnju mostova među našim zajednicama”, istaknula je Izabella Börösök.

U programu je sudjelovala i Udruga glazbenika iz Dombóvára pod vodstvom Jánosa Balaskóa.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Zastupnici Hrvatske samouprave Dombóvára

Svečani govor održala je predsjednica Hrvatske samouprave Dombóvára Izabella Börösök, a događanju su prisustvovali i zastupnici hrvatske samouprave Attila Árok

no oblikujemo sadašnjost i budućnost našeg grada. Ovaj suživot ne zahtijeva samo toleranciju nego i uzajamno poštovanje i suradnju. Rad narodnosnih samouprava ne

MOHAČ – U subotu 26. travnja u mohačkoj biskupskoj crkvi održana je redivita misa na hrvatskom jeziku. Misu je služio mohački župnik dekan vlč. Ladislav Bačmai.